

Beszámoló az Országos Restaurátor Konferenciáról

2023. november 8-10. között került megrendezésre a hagyományosan évenként szervezett restaurátor konferencia, melynek programját a különböző specializációkat reprezentáló restauratori előadások, valamint a társszakmák képviselőinek bemutatói adták. A háromnapos esemény a Magyar Nemzeti Múzeum dísztermében zajlott, a Műtárgyvédelmi és Restaurátor Főosztály, valamint az Országos Restaurátor és Restaurátorképző Központ munkatársainak szervezésében.

A konferencia programját hat tematikus szekció alkotta olyan fontos szempontok kijelölésével, melyek aktualitása minden területen dolgozó kollégát érint. Ezek egyrészt a döntéshozatal fontossága, az együttműködés jelentősége, az újdonságok és innovatív megoldások bemutatása köré épültek, de külön szekció foglalkozott a "Festmény, freskó, épület" címet viselő témakörrel, ahol az előbbieket messze nem nélkülöző, komplex szituációkról hallhatott a szakmai közönség.

Idén első alkalommal került sor egy fontos és rendkívül sikeres szekció megrendezésre "Hallgatói szemle" címmel, melynek keretében frissen végzett, illetve doktorandusz hallgatók prezentáltak. Ezáltal a konferencia méginkább alkalmas fórumnak bizonyult a szakma eltérő generációinak találkozására és párbeszédére egyaránt, melyre ritkán nyílik mód.

Poszterszekció is helyet kapott a programban. A poszterek hagyományos bemutatási lehetőségeit kiegészítve, ezúttal rövid előadással vezethették fel a kiállítók a posztereik tartalmát. A problémafelvetések így lényegesen könnyebben jutottak el a közönséghez. A poszterek szintén a konferencia helyszínén, a díszteremben voltak kiállítva az esemény teljes időtartama alatt.

Az változatos témájú előadások visszatérő, fontos szála a restaurálási döntéshozatal problematikája; az előadók a bemutatott munkájuk során felmerülő kockázatokra és etikai kérdésekre is reflektáltak. A szekciók előadásait szekcióvezetők koordinálták, elősegítve szakmai párbeszédet, eszmecsere kialakulását. Az egyes prezentációkat követően így a közönség is aktívan részt vett, érdeklődött és érvelt a bemutatott témák kapcsán. Néhány adat következett az elhangzottak közül a teljesség igénye nélkül:

Bóna István DLA habil egyetemi docens "Egy doktori kutatás utóélete. Modellkísérlet átértékelése 16 év után" című előadása frappáns felütésnek bizonyult (**1. ábra**). Már a leválasztott, vagy ásatási leletként előkerült falképek, töredékek új hordozóival, azokra való rögzítési módszerekkel és anyagokkal is foglalkozó disszertáció (2008, MKE Doktori Iskola) készítése során rengeteg tanulság megfogalmazódott. Jó példával szolgált az akkori megállapítások az azóta eltelt idő során tapasztaltakkal kiegészített elemzése, bemutatása, illetve ennek szükségessége. Az eredményeket így néhol valóban átértékelve ismerhette meg a szakmai közönség.

Másfajta döntésekről esett szó a műszaki/ ipartörténeti restaurálással kapcsolatos előadásokban. Ziegler Gábor restaurátor (Magyar Műszaki és Közlekedési Múzeum) egy, a 20. század első harmadából származó mozigép restaurálásának dilemmáival ismertette meg a jelenlévőket. A rendkívüli súly és a statikai kérdések ebben az esetben felülírtak némely, megerősítést, kiegészítést érintő restaurátor-etikai szabályt.

Új jelenség, illetve a szerző számára is új adat volt, a veterán gépjármű restaurálás szak léte, mely képzés nem a Magyar Képzőművészeti Egyetem Restaurátor Tanszékéhez tartozik, hanem az Óbudai Egyetemhez köthető és immár tíz éve működik, mérnök előképzettséget igénylő szakként. Dr. Antal Ildikó PhD a Magyar Műszaki és Közlekedési Múzeum, Elektrotechnikai Gyűjtemény főmuzeológusa, egy Morris típusú közvetítőkocsi motorjának restaurálását mutatta be, és hangsúlyozta a múzeumi restaurálástól való eltéréseket.

• doi: [10.55023/issn.1786-271X.2023-022](https://doi.org/10.55023/issn.1786-271X.2023-022)

1. ábra: Bóna István a falképek új hordozóra való rögzítésével kapcsolatos, modellkísérleteken alapuló tapasztalatairól beszél az Országos Restaurátor Konferencián

Fig. 1.: István Bóna speaks about the experiences concerning the mounting process of wall paintings on new supports based on his tests at the National Conservation Conference

Hagyományosabb tárgytypusok esetében is találkozunk újabb kihívásokkal, kérdésekkel és dilemmákkal. Erre hozott szemléletes példát Nemes L. Ágnes könyv- és papírrestaurátor (Magyar Nemzeti Levéltár) “Digitalizáljunk vagy restauráljunk?” című prezentációja. A múzeumi nyilvántartások és restaurálási folyamatok támogatásának kapcsolatáról Pancza János beszélt (Qulto – Monguz Információtechnológiai Kft.).

A társzalmák képviselői szintén számos hasznos információt osztottak meg a közönséggel. Mihály Judith PhD, a Természettudományi Kutatóközpont tudományos főmunkatársa az Infravörös (IR) spektroszkópia kulturális örökségvédelemben való alkalmazási lehetőségeit vázolta és mutatta be példákön keresztül. Kuti Klára PhD főmuzeológus (Magyar Nemzeti Múzeum Modernkori Főosztály) Paradigmaváltás a jelenkori történeti muzeológiában – a műtárgy eredetisége című előadásával járult hozzá a kitekintéshez.

Számos előadást, illetve két posztert is szenteltek a kollégák régészeti ásatásból származó textil, fém,

illetve kompozit leletek bemutatásának, készítéstechnikájuk és anyagaik vizsgálatát részletezve. A sztánai hálós-főkötő készítéséről, analógiáiról, ásatási körülményeiről, dokumentálásáról, valamint a fémfonalak anyagvizsgálatairól Egervári Márta textil-restaurátorművész (Laczkó Dezső Múzeum, Veszprém) és Lengyel Boglárka régészeti fém restaurátor (Magyar Nemzeti Múzeum) számolt be. A Szécsény ruhaderék és a Szécsény párta című poszterek Harazin-Szabó Krisztina textil-bőr restaurátor, osztályvezető (Magyar Nemzeti Múzeum Nemzeti Régészeti Intézet) és Libor Csilla régész, antropológus, muzeológus (Magyar Nemzeti Múzeum Nemzeti Régészeti Intézet) eredményeit dicsérték.

Szintén régészeti textilekkel foglalkozott Békési-Gardánfalvi Magdolna kémia oktató előadása (Magyar Nemzeti Múzeum Országos Restaurátor és Restaurátorképző Központ); színezékvizsgálatok tapasztalatait osztotta meg a hallgatósággal.

2. ábra: A hallgatói szemle egyik előadója, Zomborác Tamás egyiptomi sziklasírok mérnökgeológiájáról tart előadást az Országos Restaurátor Konferencián

Fig. 2.: As an example of young researchers' presentation, Tamás Zomborác spoke about engineering geology of Egyptian cave graves at the National Conservation Conference

A műtárgy útját követhette végig a közönség a múzeumba kerüléstől a kiállításig. A hónap kincsei – habán kerámiák című előadás Ridovics Anna PhD művészettörténész, főmuzeológus, Skrach Éva szilikátrestaurátor művész (Magyar Nemzeti Múzeum) és Bajnóczi Bernadett PhD tudományos főmunkatárs (CSFK Földtani és Geokémiai Intézet) együttműködésének köszönhető.

A szentendrei Ferenczy Múzeumi Centrum restaurátorai Kovács Margit hányatott sorsú díszkútjáról készítették poszterüket. Lukács Katalin osztályvezető "Díszkút három élete" címmel a mázas kerámia díszkút újra restaurálásáról, illetve soron következő újbóli bontásáról számolt be.

Újdonságokban sem volt hiány, fémfonals himzések tisztításának újabb lehetőségeit járta körül Nagy Rebeka textilrestaurátor (Iparművészeti Múzeum, Textil és Viseletgyűjtemény Főosztály). Kovács Krisztián restaurátor (Szépművészeti Múzeum – Magyar Nemzeti Galéria) a doktori kutatása során kialakított mágnesprés tulajdonságairól beszélt, illetve mutatta be a vászonkép

restaurálásban való praktikus használatát. Az "Üveget Üveggel – A casting technika alkalmazása, és annak problémái" című előadást Botz Alexandra (Resttrend Alkotóművészet Kft.) és Szecskő Diána szilikátrestaurátorok (BTM – Aquincumi Múzeum) jegyezték. Egy, a régészeti fémek restaurálásában is alkalmazható régi-új kiegészítő anyag, a mikro-üvegballonok használatának lehetőségeiről végzett kutatásait, modellkísérleteinek eredményeit mutatta be Tóth Eszter fémrestaurátor oktató (Magyar Nemzeti Múzeum Országos Restaurátor és Restaurátorképző Központ).

A hallgatói szemle előadásaiban szintén változatos volt a bemutatott anyag, női cipő, 18. századi aranyozott bútoróra, intarziás női íróasztal, filigrán oltárkereszt, illetve két díszalbum restaurálása is helyet kapott, valamint a műtárgymásolás múltjáról és jövőjéről is szó esett. Zomborác Tamás kőszobrász-restaurátor, doktorandusz, (BME Geotechnika és Mérnökgeológia Tanszék) pedig egészen távoli kutatómunka részleteibe avatta be a közönséget. Az Egyiptomi sziklasírok mérnök-

geológiája című előadásával az egyiptomi magyar kutatások helyszínén végzett kőzettani és geológiai felméréseinek eddigi eredményeit mutatta be **(2. ábra)**.

Határon túli gyakorlatra hozott példát Szökrön-Michl Ágnes falkép- és vászonkép restaurátor, asszisztens (Universität für Angewandte Kunst Wien), aki a Hansen tervezte osztrák parlament teljes körű épület felújítását megelőző többéves kutatása során a mennyezetfestmények és marouflage-vászonképek vizsgálatával foglalkozott.

A pesti Schöffl-műterem alkotói módszerei és anyagai több, mint egy évtizedes kutatásának eredményeit, valamint az egyes vászonképek esztétikai kiegészítésének digitális lehetőségeit Korhecz Papp Zsuzsanna DLA (Szabadkai Városi Múzeum) és Bakonyi Tímea festő-restaurátorok közös előadásukban ismertették. Welledits Lajos festőrestaurátor, ügyvezető igazgató (Synthese Restaurátor Kft.) a váci székesegyház 1771-es kifestésének részleteibe avatta be a közönséget. Előadásában az architektúra festés, valamint a F. A. Maulbertsch által kifestett kupola egyes ikonográfiai és készítéstechnikai jellegzetességeit tárgyalta.

Az építészeti léptékű restaurálások során a lábazati vizesedés problémájának megoldásairól, illetve dilemmáiról beszélt Szűcs Gergely festőrestaurátor (Aranykata Restaurátor Kft.), egy erősen invazív megoldás, a kantfal alkalmazásáról komoly párbeszédet generálva pro és kontra.

Egyes előadások foglalkoztak, illetve érintették a zöld-, vagy bio-restaurálási módszereket. Szóba került például a különböző esszenciális illóolajok használata is a penészmentesítés kapcsán Kovács Rebeka papír-bőr restaurátor (Országos Széchényi Könyvtár) előadásában, vagy ide köthető a Lencz Balázs és Németh Norbert fémrestaurátorok (Magyar Nemzeti Múzeum) által bemutatott EU Horizon Europe kutatásfejlesztési és innovációs programja által támogatott GREENART nemzetközi projekt.

Kürtösi Brigitta Mária DLA

festményrestaurátor, egyetemi adjunktus,

*Magyar Képzőművészeti Egyetem Restaurátor
Tanszék*